

Sygn. akt I CZ 111/12

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Józef Frąckowiak

w sprawie z powództwa Z. A.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Sprawiedliwości,
Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego w W.

i Dyrektora Zakładu Karnego w R.

o zadośćuczynienie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 listopada 2012 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 19 kwietnia 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i wnioski przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania,
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z 19 kwietnia 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powoda Z. A. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie mu odpisu wyroku tego Sądu z 3 sierpnia 2011 r. z uzasadnieniem oraz wniosek powoda o doręczenie mu odpisu tego wyroku z uzasadnieniem.

W uzasadnieniu Sąd stwierdził, że wniosek powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem wpłynął do Sądu Apelacyjnego 7 grudnia 2011 r., to jest po terminie. Taka ocena zachowuje aktualność nawet przy przyjęciu najkorzystniejszej dla powoda wersji, a mianowicie, że 28 września 2011 r. dowiedział się o wydaniu wyroku, którego dotyczył wniosek.

W zażaleniu na postanowienie z 19 kwietnia 2012 r. powód zarzucił, że Sąd Apelacyjny przed wydaniem rozstrzygnięcia nie rozpatrzył wszystkich okoliczności, które należało wziąć pod uwagę przy ocenie zasadności jego wniosku. Powód w obu instancjach był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik reprezentujący powoda przed Sądem drugiej instancji bez uzgodnienia z nim odstąpił od złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 3 sierpnia 2011 r. i doręczenie go powodowi. Powód przebywa w zakładzie karnym, nie ma wykształcenia, a o decyzji pełnomocnika został powiadomiony pismem z 14 września 2011 r. Odmowa przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jest dla powoda krzywdząca.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie mu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z 3 sierpnia 2011 r.

Pozwany wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W pierwszej kolejności odnotować trzeba, że rozstrzygnięciem kończącym postępowanie w sprawie i z tej przyczyny samodzielnie zaskarżalnym zażaleniem jest postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku

w sprawie kasacyjnej i doręczenie stronie odpisu tego wyroku z uzasadnieniem - art. 394¹ § 2 k.p.c. (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 września 2010 r., III UZ 4/10, LEX nr 667501). Postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem nie kończy postępowania w sprawie, nie jest zatem samodzielnie zaskarżalne zażaleniem, ale mieści się w kategorii postanowień, o jakich mowa w art. 380 k.p.c. i w związku z tym przepisem może być poddane kontroli w związku z rozpoznawaniem zażalenia na postanowienie kończące postępowanie w sprawie, jakim jest odrzucenie wniosku o sporządzenie i doręczenie stronie odpisu wyroku z uzasadnieniem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., III UZ 29/11, LEX nr 1130396).

2. Wyrokiem z 3 sierpnia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego z 23 listopada 2010 r. Wyrok ten prawomocnie kończył postępowanie w sprawie, a ogłoszony został w obecności pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla powoda, podczas gdy sam powód przebywał w zakładzie karnym.

Uzasadnienie wyroku oddalającego apelację sporządza się na wniosek złożony przez stronę w tygodniowym terminie od ogłoszenia orzeczenia (art. 387 § 1 zd. 2 i § 3 k.p.c.). Czynności tej może dokonać strona samodzielnie, gdyż nie jest to czynność związana z postępowaniem przed Sądem Najwyższym w rozumieniu art. 87 § 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2006 r., III UZ 6/06, OSNP 2007, nr 11-12, poz. 174). Powód nie złożył w terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 3 sierpnia 2011 r. i doręczenie mu odpisu wyroku z uzasadnieniem. Wniosek taki złożył w piśmie z 28 września 2011 r. i kolejnych.

O przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i o doręczenie mu odpisu wyroku z uzasadnieniem powód wystąpił pismem datowanym na 5 grudnia 2011 r., do którego dołączył kopię skierowanego do niego pisma jego pełnomocnika z urzędu, datowanego na 14 września 2011 r., którym został powiadomiony o treści wyroku zapadłego 3 sierpnia 2011 r. oraz o tym, że jest on prawomocny (k. 224). Pełnomocnik wskazał zarazem,

że od wyroku przysługuje skarga kasacyjna, którą może złożyć tylko fachowy pełnomocnik, o ustanowienie którego powód powinien wystąpić do sądu. W piśmie nie ma mowy o warunkach wniesienia skargi kasacyjnej, w tym w szczególności o konieczności wystąpienia z wnioskiem o sporządzenie i doręczenie powodowi odpisu wyroku z uzasadnieniem.

W piśmie datowanym na 5 grudnia 2011 r. powód tłumaczył uchybienie terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i doręczenie jego odpisu z uzasadnieniem swoją niewiedzą na temat procedur i oczekiwanego od niego zachowania, które warunkowało późniejszą dopuszczalność zaskarżenia wyroku. W dacie sporządzenia tego pisma powód wiedział już o zaniedbaniu, które miało znaczenie dla oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej, nie wynikało z niego jednak, kiedy i skąd powód dowiedział się o warunkach zaskarżenia orzeczenia, bo bez wątplenia nie z pisma jego pełnomocnika z urzędu z 14 września 2011 r.

3. Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c. Sąd na wniosek strony postanowi o przywróceniu terminu do dokonania czynności procesowej, jeżeli strona nie dokonała tej czynności w terminie bez swojej winy. Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu (art. 169 § 1 k.p.c.). Ubiegający się o przywrócenie terminu ma obowiązek uprawdopodobnić zachowanie terminu określonego w art. 169 § 1 k.p.c. Sąd odrzuca spóźniony wniosek o przywrócenie terminu - art. 171 k.p.c.

Trafnie Sąd Apelacyjny przyjął, że powód dowiedział się o wydaniu wyroku w jego sprawie oraz o tym, że wyrok jest zaskarżalny z pisma pełnomocnika z urzędu z 14 września 2011 r. Sąd Apelacyjny nie rozważył jednak, czy i jakie obowiązki – w związku z treścią art. 327 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 118 § 2 k.p.c. – ciążyły na pełnomocniku reprezentującym powoda w urzędzie w postępowaniu apelacyjnym po wydaniu wyroku z 3 sierpnia 2011 r. oraz w jakim czasie obowiązki te powinny być zrealizowane.

O ile przyjąć, że Sąd nie miał obowiązku doręczenia powodowi przebywającemu w zakładzie karnym lecz reprezentowanemu przez fachowego

pełnomocnika przy ogłoszeniu wyroku, informacji o wydaniu tego wyroku i jego treści oraz ewentualnie także o warunkach jego zaskarżenia, to termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie jego odpisu z uzasadnieniem musiał rozpocząć w stosunku do powoda bieg według zasad ogólnych, a zatem po ogłoszeniu wyroku oddalającej apelację, niezależnie od uświadomienia sobie tego przez powoda. W okolicznościach sprawy termin ten minął zanim powód dowiedział się z pisma pełnomocnika o wydaniu wyroku prawomocnie kończącego postępowanie. Okoliczności, w jakich pozbawiony wolności powód ostatecznie dowiedział się o wyroku oraz o konieczności złożenia wniosku o sporządzenie jego uzasadnienia i doręczania mu odpisu wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej, mają znaczenie dla oceny zachowania terminu, o jakim mowa w art. 171 k.p.c.

We wniosku o przywrócenie tego terminu powód – reprezentowany przez kolejnego fachowego pełnomocnika – nie wyjaśnił, kiedy i w jakich okolicznościach dowiedział się o potrzebie złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie mu uzasadnienia wyroku, a ta data, nie zaś data powzięcia wiadomości o samym wydaniu wyroku, jest doniosła z punktu widzenia oceny, czy wniosek o przywrócenie terminu został przez powoda złożony w terminie do dokonania tej czynności. Przed rozpoznaniem wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia prawomocnego wyroku oddalającej apelację i doręczenie stronie odpisu tego wyroku z uzasadnieniem Sąd powinien wyjaśnić powyższą okoliczność, gdyż do niej należy się odnieść przy ocenie zachowania terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu. Po stwierdzeniu czy powód zachował termin do wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie terminu Sąd może przystąpić do merytorycznej oceny zasadności tego wniosku uwzględniając uwarunkowania niniejszej sprawy.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 380 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.